

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ЗАОЧНОЇ, ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ВЕЧІРНЬОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Кафедра журналістики та філології

**ПІДГОТОВКА ЖУРНАЛІСТСЬКИХ МАТЕРІАЛІВ
НА АКТУАЛЬНУ ТЕМУ: АВТОРСЬКА ДОБІРКА**

Writing Journalistic Materials on a Topical Issue: The Author's Collection

Кваліфікаційна робота
освітнього рівня «бакалавр»
студентки спеціальності «Журналістика»
освітньої програми «Журналістика»
групи ЖТдн-81С
Білоусової Марії Валерівни

Науковий керівник
Жиленко Ірина Рудольфівна
докт. філол. наук, доцент кафедри
журналістики та філології

Суми 2022

Білоусова М.В. Підготовка журналістських матеріалів на актуальну тему. Авторська добірка : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня «бакалавр» ; спец.: 061 – Журналістика / М.В. Білоусова; наук. керівник І. Р. Жиленко. – Суми : СумДУ, 2022. – 27 с.

У бакалаврській роботі представлена авторська добірка, у якій висвітлені проблеми пропаганди, способи протидії маніпуляціям, історичні аспекти пропагандистської культури.

Ключові слова: пропаганда, маніпуляція, критичне мислення, суспільна думка.

Keywords: Lasswell H., Peter Pomerantsev, effects of mass communication, propaganda, manipulation, fake, fact-checking ,influence of masses, critical thinking, information war, manipulation of mass consciousness, information flow, information hygiene, to spread the truth, jugglery, provocation, network warfare, political myth.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	6
1. Аналіз журналістських матеріалів на наявність пропаганди у російських ЗМІ.....	6
2. Специфікація власних матеріалів.....	10
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ.....	15
Чому пропаганда – найкращий та найшвидший спосіб маніпулювати масами?.....	15
Пропаганда від XVI сторіччя до наших років. Історія популярності пропаганди маніпуляціями та чутками	17
Як визначати пропаганду. Особливості критичного мислення.....	19
Як розвинути критичне мислення?.....	22
Пропаганда під час війни. Як влада формує думку людей протягом років. Порівняння Другої світової війни та російсько-українською війною ?.....	24
ВИСНОВКИ.....	26
ДОДАТКИ.....	28

ВСТУП

Журналістика приваблює можливістю доносити до людей правду, примножувати у світі добро, боротися за справедливість. У здійсненні цих завдань полягає реалізація безпосередніх функцій журналістики через авторські матеріали.

Однією із найважливіших проблем сьогодення є тема пропаганди й дезінформації, особливо з початком широкомасштабного вторгнення Росії в Україну. Пропаганда (з лат. *propaganda* – «яка підлягає поширенню (віра)») – це форма комунікації, спрямована на поширення світогляду, твердження, фактів, аргументів і фактів у суспільстві, чуток та інших відомостей для впливу на суспільну думку на користь спільної справи чи громадської позиції.

Тему пропаганди та маніпуляцій досліджували такі відомі вчені як Едвард Бернейс, Жак Еллюль, Гарольд Лассвелл та інші. Саме вони працювали на упередження маніпуляцій та досліджували, як людство поводить себе під час тих чи інших маніпуляцій.

Е. Бернейс першим запропонував науковий метод формування і маніпулювання суспільною думкою (книга «Пропаганда», 1928) [1]. Після появи у 1962 р. книга Ж.Еллюля «Пропаганда» стала класикою теорії пропаганди. Французький філософ провів детальний аналіз методів та технологій пропаганди, спробував пояснити те, як вона функціонує та який ефект має. Г.Лассвелл здійснив серйозний вклад у розвиток теорії комунікації. Учений запропонував лінійну модель комунікації. Велика кількість його робіт присвячена висвітленню питань влади, пропаганди і впливу на громадську думку [5].

Одним із відомих сучасних дослідників пропаганди є Пітер Померанцев – британський журналіст, письменник, директор програми Арена, старший науковий співробітник SNF Agora Institute при Університеті Джонса Гопкінза. Він вважає, що «пропаганда – це не магічний засіб, але він може змінювати загальний план» [7].

Актуальність нашої кваліфікаційної роботи зумовлена особливою цікавістю до питань маніпуляцій й пропаганди, зростанням уваги до питань, як не стати об'єктом маніпуляції та як розвивати когнітивне мислення.

Мета нашої роботи – підготувати добірку журналістських матеріалів у жанрах нарису з метою популяризації руху фактчекінгу й застереження читачів від провокаційних новин.

Для виконання поставленої мети виконаємо такі **завдання**:

1. провести аналіз журналістських матеріалів на наявність пропаганди у ЗМІ;
2. написати твори на теми пропаганди й маніпуляцій;
3. поширити власні матеріали у соцмережі Facebook.

Авторський задум. У своїй авторській добірці я обрала матеріали за темами: пропаганда, маніпуляції та критичне мислення. Статті у жанрі нарису опубліковані в соціальній мережі Facebook.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, списку використаних джерел, що налічує 16 позицій, інформаційного продукту, висновків та додатків.

1. АНАЛІЗ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ МАТЕРІАЛІВ НА НАЯВНІСТЬ ПРОПАГАНДИ У РОСІЙСЬКИХ ЗМІ

Взявши за аналіз російські видання «ТАСС», ділова газета «Взгляд» та «Lenta.Ru», я дослідила, яку кількість пропагандистських матеріалів вони оброблять за останній тиждень.

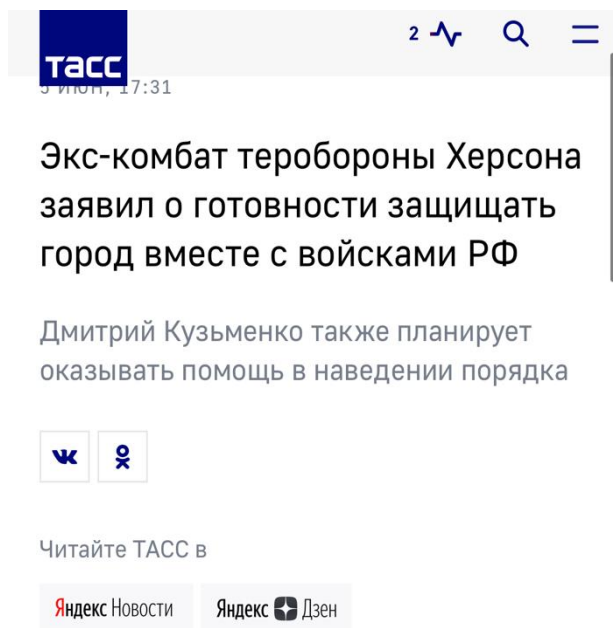
По-перше, хочу звернути увагу на написання назв країн та їх прийменників. Журналісти спеціально хочуть додати комплекс меншовартості та видозмінюють назви країн «Білорусія», «воєнна операція НА Україні», «Молдавія» і т.д.

По-друге, автори статей часто користуються маніпуляціями на кшталт того, що всі країни світу не виживуть та максимально обідніють через припинення політичних та економічних стосунків із Росією.

Щодня онлайн видавництво «ТАСС» публікує близько 100 новин про російсько-українську війну, із цього потоку новин лише 7–8 матеріалів є статтями, які несуть в собі ціль – інформувати реципієнта. Тобто більшість матеріалу спрямована на те, щоб надати людям якомога більше пустої інформації.

Також я помітила, що у жодному матеріалі за останній тиждень травня автори статей не використовують «важкі» слова. Увесь текст написано просто, інформація, яка не несе в собі цінності, створює ефект «порожнечі». Я помітила, що після того, як прочитала новини за останній тиждень (більше 700 заміток), мій мозок захопився лише за дві статті, інший текст пролетів у потоці інформації, як сміття. Мені здається, що таким чином влада Росії намагається відвернути увагу росіян від великих проблем та загрузити їх великою кількістю того, що не несе у собі нічого. Г. Почепцов, у своїй книзі «Книга Віртуальної війни. Фейки» стверджує, що людям дається великий обсяг інформації, задля того, щоб вони не встигли його оборонити та проаналізувати [Цит. за: 9; 16].

Отже, повертаючись до видання «ТАСС», я звернула увагу на декілька матеріалів, які, на мою думку, були повні пропаганди.

ХЕРСОН, 5 июня. /ТАСС/. Бывший командир батальона войск территориальной обороны Херсона Дмитрий Кузьменко заявил в воскресенье журналистам, что готов при необходимости встать на защиту города от украинских властей совместно с армией России.

себе [10].

Досить часто Росія вдається до маніпуляції, що світ не гідний цієї країни, де вони займають перші позиції та Європа повинна брати приклад із Росії. Але значну частину пропаганди влада направляє на розвиток думки «це нав'язано Європою».

Таким чином, у цій статті, де обговорювалось, що Росія збирається відмовитись від Болонської системи освіти та повернутись до радянської,

На момент п'ятого та шостого червня видання «ТАСС» опублікували більше ніж 30 статей, присвячених ситуації на Херсонщині. Там вони закликали людей співпрацювати із російськими військами, отримувати російський паспорт та радіти тому, що область визволена від неонацистів (українці та влада). У шести новинах я помітила твердження, що місто потрібно захищати від української влади, і саме з цієї причини потрібно співпрацювати із військовими та надавати повну інформацію про

Мнение Толстого разделяет и лидер фракции ЛДПР, председатель комитета Госдумы по международным делам Леонид Слуцкий. По его словам, Болонская система была практически навязана России "так называемым партнерами" на Западе с целью ослабить изнутри страну, "понизив образовательный уровень нашей молодежи и сместив фокусы в системе ценностей". Эксперимент был неудачным, и пора это признать, уверен политик.

С самого начала введения Болонской системы против нее выступал нынешний ректор МГУ имени М. В. Ломоносова Виктор Садовничий, который указывает, что пятилетняя система готовила специалистов-фундаментальщиков.

О деталях говорить преждевременно

Как заявил во вторник глава Минобрнауки Валерий Фальков, обучение по системе "б....."

вони три рази згадали, що Росія – незалежна федерація й вона не потребує європейської системи цінностей.

Проблема заключається у тому, що радянська система освіти не була у використанні із кінця ХХ століття, а прогрес за останні 20 років сягнув нових вершин. Але Росія і далі хоче ввести народ в оману та пропагувати важливість імпортозаміщення [11].

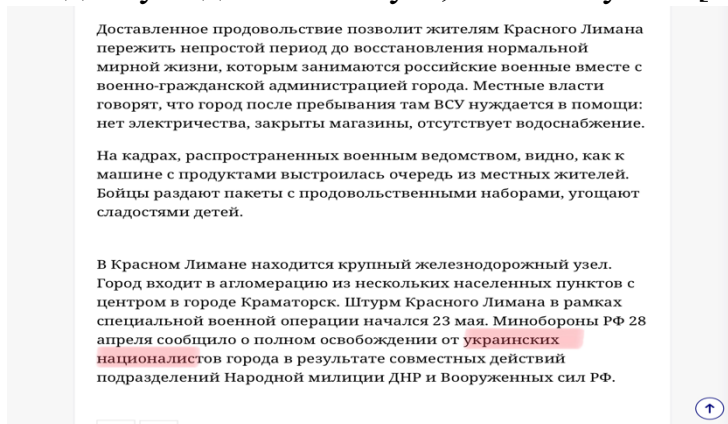

У статті йдеться відкрита пропаганда, яка спирається на виступ проросійського французького депутата.

«ТАСС» за останні 2 місяці опублікував 11 статей, головним коментатором яких був Тьєрі Маріані. У статтях йдеться про те, хто саме спонукає всю Європу відмовитись від російського газу, Європу закликають відмовитись від постачання зброї та інше. Також я помітила, що текст

написаний максимально легкою мовою, хоча маю сумнів, що європейський депутат так посередньо висловлюється на публіку. Це свідчить про те, що журналісти намагаються максимально полегшити сприйняття інформації своїм реципієнтам, аби люди швидше усвідомили почуте, не аналізуючи [12].

Про те, наскільки російська влада демонізує український народ, владу, культуру, уже ходять чутки. Але воно і не дивно. «ТАСС» запевняє своїх читачів, що українські міста захопили націоналісти (українські) [13].

В МИРЕ

В Європе закончилась халява для беженцев с Украины3 июня 2022, 08:30 36

Власти Польши лишили украинских беженцев пособий, призвав гостей начинать зарабатывать на жизнь самостоятельно. Власти Швейцарии выказали раздражение по поводу того, что все больше украинцев пытаются незаметно вернуться на родину, но сохранить полученные на Западе льготы. Ужесточают порядки для беженцев и другие страны. Так, в Болгарии вместо бесплатных отелей их теперь размещают в «курортной тюрьме».

Польша намерена прекратить выплаты

надає читачеві почуття, ніби українці нахабні, голодні, бідні безхатьки. Матеріал три рази активно повторює ідею «Чехія відрікається від українців», «Польща переповнена українцями, тому саме час їх висилати», «Європа більше не хоче допомагати людям». Такі тези, які направленні на російську аудиторію, спрямовані на формування думки у росіян, що Україні потрібна лише Росія, і це позбавляє будь-якої можливості думати, що Росія вторглась на територію незалежної держави [14].

Російські ЗМІ майже не визнають правильного написання країн і намагаються чи не у кожній статті припуститись помилки, аби показати, що Росія встановлює правила та порядок. Більшість росіян через постійні помилки у ЗМІ припускаються теж цієї помилки, тим самим проявляючи неповагу до інших держав.

Наступним ЗМІ я обрала російське видання «Взгляд». Поміж усіх статей хочу звернути увагу саме на цей матеріал.

Головним наголосом цього матеріалу є те, що українці нікому не потрібні та Європа намагається відмовитись від них і позбавити їх усіх наданих їм прав. Якщо мислити критично та розбирати кожен факт статті на «правду» та «маніпуляцію», то можна зрозуміти, що там описані нововведення, які запровадили деякі країни Європи. У цих нововведення немає нічого критичного, бо кожне із них має свою ціль, яку легко пояснити та зрозуміти іншу країну. Але форма, у якій автор статті подає матеріал,

05.06.2022 22:03

В Молдавії по запиті **Білорусії** задержали українського депутата Яковенко

05.06.2022 22:02

Зеленський хоче заборонити використання фейкверків **на Україні**

2. СПЕЦИФІКАЦІЯ ВЛАСНИХ МАТЕРІАЛІВ

Авторська добірка, яка складається із п'яти публіцистичних творів, була опублікована на сторінці у Facebook (назва сторінкам @writeaboutpropaganda).

Матеріали мають спільну тему – пропаганда, маніпуляція, критичне мислення. Для підготовки я ознайомила із працями відомих дослідників пропаганди й маніпуляції, шляхами пропаганди під час Другої світової війни, історією пропаганди, способами, як влада користується нею та як критичне мислення може запобігти тому, що читач потрапить на гачок маніпуляцій у ЗМІ.

«Енциклопедія Голокосту» [2] – джерело, у якому я брала тези для написання матеріалів. Також на цьому веб-сайті багато історичної інформації, яка допомогла мені сформулювати поняття, як діяла пропаганда. Прочитати статті на сайті є можливість 19-ма мовами світу, але матеріали українською та англійською відрізняються за змістом та наповненням.

Іншим джерелом, звідки я черпала інформацію, була інформаційна платформа «Історична правда» – стаття про історію пропаганди [3], де вони розповідають про причини її виникнення, обставини та історичні довідки.

Для того, щоб мати уявлення, з якою ціллю я пишу добірку та чому намагаюсь протистояти, я знайшла 3 джерела, які несли в собі гострий пропагандистський характер:

1. «Історія пропаганди» – російський сайт, де публікуються статті про пропаганду третього рейху, Радянського Союзу та інших країн. Основні матеріали присвячені саме німецькій пропаганді та щирому висвітленню потужності радянської армії. Статті наразі публікуються рідко, але є велика кількість матеріалів з 2015 по 2019 рік, у яких можна відслідкувати сліпу популяцію Радянського Союзу [3].

2. «Підготовка до Єдиного Державного Іспиту з історії 2022» П.А.Баранова – збірник, у якому представлена історія, яку викладають дітям у сусідній державі (Російська Федерація). Це наглядний приклад, як влада

намагається знизити знання людей, для легшого керування ними. Приклад: автор постійно допускає помилку та вказує «на Україні», «Молдавія», «Білорусія», тим самим намагаючись лексично показати свою зверхність. Цей збірник рекомендується Міністерством Освіти Росії для підготовки до державного іспиту [15, с. 292].

3. Видання «ТАСС», яке зараз характеризують як головне пропагандистське ЗМІ Росії [5].

Перший матеріал під заголовком «Чому пропаганда найкращий та найшвидший спосіб маніпулювати масами?» мав на меті висвітлити тему пропаганди, розповісти про те, як вона працює, наскільки біологія, нейропсихологія та психологія вплинули на розвиток якості маніпулювання масами. Я опублікувала цей матеріал на сторінці у Facebook, де набрав певну кількість “like” та коментарів. Я отримала зворотній зв’язок від людей, у особисті повідомлення, де читачі поділились хвилюванням з приводу мого ствердження: пропаганда оточує нас всюди, та її нам передають не лише новини, а й оточення. Через зависокий стрес та напругу люди починають помічати маніпуляції всюди, навіть там, де їх немає, що говорить про велику кількість інформації, яку читачі не встигають обробляти, і саме вона діє, як важіль тривоги зараз. Мені було приємно, що я отримала реакцію на власну публікацію.

Другий матеріал, який носить назву «Пропаганда від XVI сторіччя до наших років. Історія популярності пропаганди маніпуляціями та чутками» не отримав зворотнього зв’язку, і це я можу пояснити тим, що стаття носить історичний характер. Частіше за все такі матеріали не набирають багато реакцій від читачів, але люди їх читають та ставлять «like». Я написала цей матеріал, спираючись на історію розвитку пропаганди. Задля написання другого матеріалу я використовувала інтернет-джерела, аби доповнити інформацію та наповнити матеріал точними датами й подіями.

Третій матеріал «Як визначати пропаганду. Особливості критичного мислення» створила на основі дослідження Ноеля Хомського –

американського публіциста, політика, вченого. За основу матеріалу я взяла його дослідження «10 потужних способів маніпулювання мас» та розібрала кожний спосіб, навела приклади та дослідила, коли той чи інший спосіб був перевірений на людстві.

Четвертий матеріал «Як розвинути критичне мислення?» був написаний за допомогою прочитаної літератури, яку я вказала в матеріалі, як рекомендацію до читання.

П'ятий матеріал «Пропаганда під час війни. Як влада формує думку людей протягом років. Порівняння Другої світової війни та російсько-українською війною?» я писала, спираючись на історичні факти, дослідження, які були написані з ціллю аналізу пропаганди за часів Другої світової війни. Завдяки сайту «Енциклопедія Голокосту» я використала фотографію постерів та листівок, які були створені з 1930 по 1945 роки та вирізки зі статей 2022 року.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бернейс Эдвард. Пропаганда. – Каунас: Изд-во Кнугу klubas, 2016. – 112 с.
2. Енциклопедія Голокосту. – Режим доступу: <https://encyclopedia.ushmm.org/uk>
3. Мустафін О. «Народження пропаганди. Інформаційна війна п'ятсотрічної давнини» // Історична правда. – 03.06.2019. – Режим доступу: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2019/06/3/155758/>
4. Тарасов О. Пропаганда за часів Радянського Союзу. – Режим доступу: <https://propagandahistory.ru/>
5. Lasswell H. The Structure and Function of Communication in Society // The Process and Effects of Mass Communication. Chicago, 1971.
6. Rogers E.M. A History of Communication Study. N.-Y., 1997.
7. Карякіна А. «У Кремля завжди проблеми з мотивацією» – дослідник пропаганди Пітер Померанцев // Суспільне новини. – 09.05.2022. – Режим доступу: <https://suspilne.media/237490-u-kremla-zavzdi-problemi-z-motivacieu-doslidnik-propagandi-piter-pomerancev/>
8. Російське державне видання «ТАСС». – Режим доступу: <https://tass.ru>
9. Політична психологія: навч. посіб. / за ред. С. Матвеева. – Режим доступу: <http://lecture.in.ua/navchalenij-posibnik-za-redakciyeyu-doktora-ekonomichnih-nauk.html?page=5>.
10. Экс-комбат теробороны Херсона заявил о готовности защищать город вместе с войсками РФ // ТАСС. – 05.06.2022. – Режим доступу: <https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/14828009>
11. Россия отказывается от Болонской системы – бакалавриата и магистратуры» // Lenta ru. – 26.05.2022. – Режим доступу: <https://m.lenta.ru/articles/2022/05/26/bolonsky/amp/>.

12. Евродепутат призвал ЕС учесть слова Папы Римского о причинах спецоперации на Украине // ТАСС. – 06.06.2022. – Режим доступа: <https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/14829497/amp>
13. Российские военные раздали гуманитарную помощь жителям освобожденного Красного Лимана // ТАСС. – 05.06.2022. – Режим доступа: <https://tass.ru/armiya-i-opk/14825365/amp>
14. В Европе закончилась халява для беженцев с Украины // Взгляд від 03.06.2022. – Режим доступа: <https://m.vz.ru/world/2022/6/3/1161397.html>
15. Баранов П.А., Шевченко С. В. Новий повний довідник для підготовки до ЄДІ. 2022 р.
16. Почепцов Г. Логика пропаганды, или Новости без грима. // MediaSapiens. – 2015. – 12.07. – Режим доступа: http://osvita.mediasapiens.ua/trends/1411978127/logika_propagandy_ili_novosti_bez_grima/. – Загл. с экрана.

II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ

Чому пропаганда – найкращий та найшвидший спосіб маніпулювати масами?

Пропаганда оточує нас всюди: вдома, в Інтернеті, на роботі та навіть уві сні. Це не дивно, так як визначення «пропаганда» перекладається як «належить до розповсюдження» (Вікіпедія). Саме поняття пропаганда наводить на думку, що це не тільки про новини, які ми чуємо з телебачення. Це й про чутки, погляди інших людей, недостовірну чи завчасно неправдиву інформацію.

Посіявши зерно сумнів у реципієнта дуже легко маніпулювати їм. Ще легше, коли цих реципієнтів десятки, тисячі, мільйони. Саме опираючись на цьому ЗМІ платять мільйони умовних одиниць, щоб тримати масову свідомість під контролем. Якщо раніше, пропаганда складалась із 100% маніпуляції та неправди, то сьогодні когнітивне мислення так легко не оминеш. Зараз засоби масової інформації та політики користуються набагато ефективнішим способом керуванням свідомості – 70% правди, 20% викривленої інформації та 10% пропаганди. Людина, яка споживає таку інформацію щодня – має викривлений погляд на реальні події, навіть якщо вона в цих подіях живе.

У 2022 році засоби масової інформації знають людей, як особистостей, набагато краще ніж ці люди знають самі себе. Як стверджує Ноам Хомський, видатний американський філософ, політичний діяч і почесний професор лінгвістики с технологічного інституту, склав список 10 найбільш потужних та ефективних стратегій маніпулювання населенням через ЗМІ на основі секретного документу “Безшумна зброя для тихих воєн”.

«Протягом останніх 50 років досягнення прискореної науки породили зростаючий розрив між суспільними знаннями та знаннями, якими володіє та керує панівна еліта. Завдяки біології, нейробіології та прикладній психології «система» має витончене розуміння людини, як фізично, так і психологічно. Система краще познайомилася з простою людиною більше, ніж вона знає себе.

Це означає, що в більшості випадків система має більший контроль і велику владу над особами, більшу, ніж індивіди щодо себе самих». Відштовхуючись від цього, можна прийти до висновків, що кожне слово, яке ми чуємо від влади, було завчасно продумане та підготовлене для нас. Влада знає, що ми хочемо та не хочемо почути, і добре відіграє на наших емоціях.

Чому пропаганда це найшвидший спосіб маніпулювати масами? Через те, що нас готують щодня до різних новин, які будуть оголошені лише через певний час. Протягом усього нашого життя ми чуємо різні новини, які формують наше сприйняття реальності, нашого місяця в цьому житті чи країні, та сприйняття нас самих, як індивідуума. Частіш за все, ці новини спрямовані лише на геополітичні мотиви. Тож коли, людина змінює свою геолокацію та переїзжає до іншої країни, їй досить важко зрозуміти політичний порядок у країні. Це трапляється через те, що весь проміжок життя, який вона проживала у попередній країні, вона звикала до правил іншої держави, до тих законів та до тієї пропаганди. Найбільш тяжко для психіки дається людям, які переїхали із Росії в США, із України в Америку, із Америки в Канаду чи із Тайваня в Китай. Із тієї країни, де пропаганда зумовлена на поширення конфлікту між державами та масовим маніпулюванням мас.

Тож важливо розуміти, що пропаганда оточує нас завжди та всюди. Вона щодня непомітно оточує нас, та керує нашими думками. Її може розпоширювати Ваш товариш, котрому Ви дуже довіряєте та який подивися відео на YouTube пропагандистського блогера, який проплачується державою задля розпоширення маніпулятивної брехні. І саме так ви стали співучасником пропагандистської кампанії. Чи Ви можете побачити масові репости певної новини від Ваших друзів, що нашттовхне Вас на поширення цієї новини. Або Ваше улюблене видання опублікувало статтю, яка має певний відсоток пропаганди, але Ви можете цього не помітити, через те, що коли Ваш мозок розпізнає авторитет(чи то від видання, чи авторитетну думку від знайомої людини), він уже не може концентруватись підсвідомо з такою ж ефективністю, як це буде з не авторитетним виданням.

Пропаганда від XVI сторіччя до наших років.

Історія популярності пропаганди маніпуляціями та чутками

Людина, яка започаткувала пропаганду, користувалася нею задля маніпуляції мас та використовувала її у рамках віри – це все про «батька» пропаганди, Григорія XV.

Саме він поширив на маси «Статут Загальної конгрегації поширення віри», що на латині звучить як «Propaganda Fide».

Григорій XV створив конгрегацію (що перекладається як «зібрати»), щоб «уберегти» католиків від протестантського впливу (насправді задля того, щоб залишити свій вплив на католиків). Ця конгрегація розпоширилась по всьому світу: Південна Америка, Африка, Азія – усюди була поширена проповідь. Зараз можна провести паралельні: «протестанти-католики»; «Холодна війна»; «відносини Росії та України».

Термін пропаганда змінився лише у XX сторіччі, на його місце прийшло нове слово PR (public relationship). До речі, це один із підвидів маніпуляції – змінення сталих слів та висловів на нові, «модні слова» чи «розумні слова». Через те, що слова нові, їх поняття часто видозмінюється, таким чином, наприклад, у новій соціальній мережі TikTok є вираз «POV», що дослівно перекладається як «point of view», але люди використовують цю аббревіатуру, щоб зняти відео, про якусь ситуацію. Або, поняття «еліта» видозмінилось із часом, раніше елітою називали письменників, видатних людей, науковців; зараз поняття «еліта» використовується у значенні «люди, які мають гроші»: «елітне житло», «елітна освіта», «елітна компанія». А замість слова «війна» деякі держави використовують термін «спеціальна воєнна операція»

Зміна терміну виникла не лише, через те, що старий термін «різав вухом» та набрид людям. Але й через те, що з'явилися протестантські рухи, через які керувати масами було вже не так легко. Люди менше підпорядковуються владі та церкві, що занепокоює «верхівки» держав. У час, коли протестантський рух набув занепокоєння у владі, з'явилися засоби масової комунікації: радіо,

телебачення, друкованої видання, пізніше – комп'ютери та Інтернет. Чим і скористались наймасштабніші пропагандисти ХХ сторіччя – німці використовували радіо та газети, щоб замилити очі людям та показувати викривлену реальність. По радіо крутили новини, що євреї збираються захопити світ, га вулицях висіли постери, на яких зображувались євреї, як нація крадіїв, злочинців та ворогів Німеччини. Радянська влада, також тримала свій народ у масовій пропаганді: освіта (щонайменше початкова) була доступна всім, але на партах школярів були такі книги як «зібрання творів Леніна»; «з'їзди ЦК КПРС»; «Маркс Енгельс Марксизм». Саме таким способом школярам споживали інформацію від большевиків.

Пропаганда – завжди про владу, церкву, освіту, засоби масової інформації. На жаль, так чи інакше, ми підпорядковані маніпуляціям, тому єдине, що кожна людина зобов'язана зробити для себе – навчитись розпізнавати пропаганду, читати авторитетні видання, розвивати критичне мислення.

Як визначати пропаганду. Особливості критичного мислення

Н. Хомський визначає 10 найбільш потужних способів маніпулювання масами:

1) стратегія відволікання уваги;

Саме таким способом запроваджуються помірні зміни, які ми помічаємо одразу, а великі зміни відбуваються за нашою спиною, поки ми цього не помічаємо. Та, наприклад, під час російсько-української війни у 2022 році, з'явилась петиція про заборону абортів. Ця петиція набула розголосу лише завдяки засобом масової інформації, в інакшому випадку, люди не помітили як відбулися б зміни в законопроектах про базові права жінок. Інша ситуація - коли розпочалась пандемія, із нашою держави почали масово виводити ліси. Люди, які були занепокоєнні долею власного життя, новою пандемією, яку людство на пам'ятало з минулого сторіччя, не звертали увагу на події в країні.

2) Метод «проблема-реакція-рішення» – винайти проблему та запропонувати її вирішення. Часто, виходить так, що цієї проблеми не було. Люди обираючи поміж більшим злом та меншим злом, не помічали, що спочатку не було жодного «зла». Таким чином, коли у 2020 році російська влада агітувала росіян голосувати за нові виправлення в Конституції, вони наводили відео-приклад, де ЛГБТ-пара усиновлюють дитину або одружуються, вслід за цим відео було поголошене запитання: «чи ви такого майбутнього хочете? Якщо «ні», то голосуйте за виправлення Конституції!» Проблема цієї ситуації полягає в тому, що ЛГБТ товариство не має права на існування в Росії, влада не визнає такі стосунки, та машина пропаганди завжди наводить приклад ЛГБТ спільноти як «це ваша (гей) Європа», тож, як ви можете зрозуміти, ні про якій шлюб мови не йшлося. Тож чому влада показує ці поправки та чому потрібно голосувати «за» зміни в Конституції, якщо нічого не зміниться для спільноти? Влада отримає більше прав після змін у Конституції. Саме через це, людьми маніпулюють та викривляють реальність. А люди не намагаються мислити критично(що не дивно, бо головний

пропагандист Росії - В. Соловйов визначав, що зараз їх матеріал спрямований на аудиторію 14 років, у той час, коли у радянські часи матеріал готувався для аудиторії першого курсу університету.

3) Поступова стратегія сприйняття;

Досить часто влада керується правилом «дати, щоб забрати». Наприклад: підвищують ціни за комунальні послуги, але через місяць підіймають середню заробітну платню. Ще через певну кількість часу – підвищення цін на проїзд, а згодом – на продукти.

4) Посилення почуття власної провини.

Коли після революції у 2013-2014 році, український народ посунув українську владу (Президента), українці зіштовхнулись із кризою, з якої тільки нещодавно вийшли (криза 2009 року). Люди не бачили швидких змін, на які вони сподівались (прийняття України до ЄС). Та в народі з'явилась фраза «при минулому Призеженті була хоч якась стабільність», зл й потягнуло за собою почуття провини.

5) Відстрочка виконання;

У виборах 2014 року майже всі кандидати, у передвиборчій Прещидентській кампанії, мали фразу «поверну Крим та Донбас». Люди керувались тим, що буде у майбутньому, а не на попередні заслуги передвиборців.

6) Звернення до народу як до дітей;

Як я зауважила раніше, за останні десятиріччя засоби масової інформації значно знизили вік реципієнтів, що сприяє зниженню якості інформації. Таким способом маніпуляції користуються рекламисти. Різко почав знижуватись вік аудиторії при появі Інтернету та соціальних мереж. Люди споживають багато реклами, але не продукту. Люди почали споживати багато політичної реклами, яка приховується за щоденними новинами.

7) Емоційне напруження в масах. Чим більше емоцій у людей виникає та чи інша новина - тим легше цими людьми керувати. Найчастіше ЗМІ звертають увагу на страхи, смерть та приватне життя. Таким чином, ЗМІ

Великобританії висміюють Прем'єр-міністра Джонсона за те, що він був телеведучим, вставляючи його посміховиськом та підриваючи його авторитет.

8) Тримати людей в невігластві;

Влада Росії достатньо широко користується цим способом аби володіти розумом своїх громадян.

Таким чином, люди, які не бачили іншого життя, окрім того, що показує їх телебачення, легко піддаються маніпуляціям, в той час, коли жителі мегаполісів тієї самої держави гірше сприймають пропаганду.

Також у багатьох ток-шоу можна помітити як ведучі штучно вводять напруження в маси та створюють конфлікти. Саме на основі цих конфліктів, людина, яка перебуває у напруженні через дії які відбуваються в екрані - може імпульсивно прийняти думку того, хто починає агресію.

9) Підштовхнути громадськість насолоджуватися посередністю;

Як я зазначила раніше, людина під емоційним впливом звертає увагу на чуді проблеми та чуже життя. Це такий емоційний шум, який спотворює нашу реальність та забиває мозок непотрібною інформацією. Чим більше людина прочитає: журналів, блогів, передивиться весь ТікТок та потрапить на скандал між двома блогами – тим менше у неї залишиться енергії на вирішення проблем у власному житті. Також, потрібно розуміти, що людям набагато легше споживати «порожню» інформацію, аніж читати наукові статті, дивитись політичні програми та читати книги.

10) Засоби масової інформації знають, хто їх споживач;

Ми споживаємо той продукт, який нам готували місяць/рік/десять років. ЗМІ знають на яку аудиторію ваги розраховують, що саме цій аудиторії буде цікаво та як звернути увагу людей на ту чи іншу проблему. Таргетована реклама в фейсбук вже дає змогу вказувати рекламісту, якій клієнт йому потрібен: одружений чи ні, з дітьми чи без, здобуває він освіту чи в пошуках роботи. Ми залишаємо занадто багато інформації в телефоні, і самі стаємо на гачок нашого відстежування.

Як розвинути критичне мислення?

Критичне мислення – річ, яка необхідна всім, хто не живе у глухому лісі та не чув, що таке новини. У 2022 році нас повністю і всюди оточує інформація, як потрібна, так і непотрібна. Нам потрібне критичне мислення, аби вижити в суспільстві. Щоб мати власну думку та свої погляди на життя. Ми користуємось критичним мисленням, аби не дівати з глузду від новин. Критичне мислення супроводжує нас у моментах критичних ситуацій, де потрібно з холодним розумом ставитись до ситуації.

У потоці інформації важливо тримати холодний розум та аналізувати всі новини, які нас оточують.

З розвитком навички критичного мислення людина стає більш скептичною, менше довіряє інформації. Але це те, що допоможе відрізнити інформацію та не вестись на фейки.

Що таке критичне мислення? Перш за все, це вміння відрізнити брехню від правди. Аналіз інформації. Нині цей навик особливо важливий, коли ми живемо в епоху постправди .

Навіщо воно нам потрібно?

Навички критичного мислення дають змогу не діти на гачок брехні, швидко аналізувати те, що відбувається навколо та формулювати власну, обґрунтовану думку.

Які є основні принципи критичного мислення?

- усвідомленість;
- самоаналіз;
- обґрунтованість;
- самостійність;
- цілеспрямованість;
- самоорганізованість;
- контрольованість.

Психолог Даніель Канеман виділяє у людській психіці дві системи. Система 1 — це швидкий спосіб мислення, вона дозволяє швидко приймати рішення. Система 2 — це аналітична робота, яка вимагає часу та зусиль. Вони обидві потрібні, але важливо залучати кожен у відповідний час.

Він виділяє три інструменти для розвитку критичного мислення:

1) Лупа – все, що ви побачите, почуєте та прочитаєте - потрібно піддавати сумніву. Звертати увагу на найменші деталі.

2) Дзеркало – це нагадування, що всю інформацію яку ми сприймаємо, ми сприймаємо по різному. Різні люди на одну й ту саму подію можуть відреагувати по-різному, можливо у людей будуть полярні висновки з приводу тієї чи іншої ситуації. Потрібно пам'ятати, що ми обробляємо інформації через нашу призму. Кожен має свою.

3) Ваги. Коли Ви стоїте на своєму, це звужує Ваш кругозір та шкодить Вашому критичному мисленню. Варто переходити на бік опонента, зрозуміти чому його точка зору вагома, та які цінності він має.

Читайте книги про критичне мислення!

Топ-5 книг, які допоможуть Вам його розвинути :

- «Війна за реальність. Як перемогти у світі фейків, правд і спільнот»

Дмитро Кулеба;

- «Думати, як Шерлок» Даніел Сміт;

- «Гнучкість. Пластичне мислення в епоху змін» Леонард Млодінов;

- «Фактологія» Ганг Рослінг;

- «Конгнітивні війни» Георгій Почепцов.

Для перевірки себе на критичне мислення рекомендую пройти онлайн тестування, де ви зможете дізнатись рівень свого конгнітивного мислення.

Топ-3 тестування:

1. <https://nachasi.com/society/2019/08/19/critical-thinking-test-10-q/>

2. <https://dekabristen.org/citizen-plus-ukr/module5/test>

3. <https://naurok.com.ua/test/kritichne-m>

Пропаганда під час війни.

Як влада формує думку людей протягом років. Порівняння Другої світової війни та російсько-українською війною

Перш ніж почати воєнні дії, вожді завжди проводять пропагандистські кампанії, у яких запевняють народ перейти на бік влади, максимально її підтримувати та не мати жодного сумніву в її діях. Сьогодні я порівнюю агітаційні плакати, установки та засоби «денацифікації» Гітлера та Геббельса з пропагандистською кампанією Путіна та його соратників.

Перш за все хочу звернути увагу, які саме цілі мали гітлеровські кампанії та проти кого вони були спрямовані.

Перше місце розділяють євреї та Сталін – це те, що турбувало Гітлера найбільше і на що він витрачав немалі гроші з бюджету, щодня німцям доводили, що євреї хочуть полонити світ, а проти Сталіна велась велика антисталінська кампанія.

Друге, та не менш важливе місце, посіла пропаганда «неповноцінні раси», де Гітлер закликав до знищення слов'янського народу. План Ост. Голодомор. Вирішення чеського питання.

У 2022 році ми можемо спостерігати, як президент Росії заявив про денацифікацію українського народу. Що в окупованих містах є фільтраційні табори та повна відсутність свободи слова. Історія повторюється.

Під час війни 1939-1945 влада Німеччини користувалась радіо та поліграфією, як засобами масової інформації. У той час, як зараз, Росія користується телебаченням та Інтернетом, аби розповсюджувати пропаганду. Наприклад: у Німеччини в той час всюди зустрічались постери, листівки, газети - усі вони мали агітаційні зображення. Радіо були у кожній німецькій квартирі, у кожному офісі чи магазині. Росія зараз користується ток-шоу, у яких показує важливість війни, чому українцям потрібно знищити та запевняє росіян, що Росія - наймогутніша країна у світі.

Порівняння російської пропаганди у 2022 році та німецької у 1939-1941:

Не проливай свою
кровь за Сталина!

Он уже убежал в Самару! Его
собственный сын сдался в плен!
Если сын Сталина спасся, ты также
не должен жертвовать собой!

241 g

Зеленский обманул
украинцев и сбежал — видео

8 марта 2022
7:23

Владимир Зеленский. Иллюстрация: ТК «Война с фейками»

полная версия на сайте

Президент Украины Владимир Зеленский опубликовал очередное видео, уверяя, что он находится в Киеве, не прячется и никого не боится. Однако эксперты проекта «Война с фейками» заподозрили бывшего игрока КВН в обмане.

Листівка-агітація від німців, де спонукають радянських солдат не воювати за радянський союз, так як Сталін вже втік, а

Російські ЗМІ масово публікують статті, що президент України втік та переховується закордоном.

Антиєврейськими постер, в якому вказується, що краще бути чистим німцем, з європейською зовнішністю ніж

01-12, 15 марта 2022
Зеленского заподозрили в
употреблении наркотиков

Фото: Globallookpress.com

Нарколог Шуруп заявил, что поведение Зеленского похоже на эффект от психостимуляторов

Нарколог с 20-летним стажем Василий Шуруп в беседе с «Пятым каналом» рассказал, что мимика президента Украины Владимира Зеленского на пресс-конференции с журналистами выглядела весьма нездоровой. Он выразил свои подозрения в том, что это может быть следствием прекращения эффекта от наркотических средств, которые тот употреблял некоторое время назад.

Російське ЗМІ, у якому вказують, що Зеленський наркоман.

ВИСНОВКИ

За час написання авторської добірки я опрацювала великий обсяг наукової літератури та інтернет-джерел. Для розуміння того, де та хто використовує пропаганду, у своїй дипломній роботі я проаналізувала російські інтернет-видання, де прокоментувала певні статті, які несуть у собі пропагандистський характер. Вони були вміщені у виданнях: «ТАСС»; «Взгляд» та «Lenta.Ru». Також проаналізувала, яку кількість матеріалу про «воєнну операцію» було опубліковано за останній тиждень та на яких європейських експертів Росія покладається.

Мої матеріали написані у художньо-публіцистичному стилі – у жанрах нарису й есе. У них я спробувала донести зрозумілими словами історичну та наукову інформацію, спираючись на достовірні джерела. Авторська добірка включає в себе п'ять матеріалів, які були опубліковані у соціальній мережі Facebook та поширені поміж власної аудиторії:

1. «Чому пропаганда – найкращий та найшвидший спосіб маніпулювати масами?» мав на меті висвітлити тему пропаганди, розповісти про те, як вона працює, наскільки біологія, нейропсихологія та психологія вплинули на розвиток якості маніпулюванням масами. Я опублікувала цей матеріал на сторінці у Facebook, де він набрав певну кількість “like” та коментарів. Я отримала зворотній зв'язок від людей у особисті повідомлення, де читачі поділились хвилюванням з приводу мого твердження: пропаганда оточує нас всюди, та її нам передають не лише новини, а й оточення. Через зависокий стрес та напругу люди починають помічати маніпуляції всюди, навіть там, де їх немає, що говорить про велику кількість інформації, яку читачі не встигають обробляти, і саме вона діє, як важіль тривоги зараз.

2. «Пропаганда від XVI сторіччя до наших років. Історія популярності пропаганди маніпуляціями та чутками» не отримав зворотнього зв'язку, і це я можу пояснити тим, що стаття носить історичний характер. Частіше за все такі матеріали не набирають багато реакцій від читачів, але люди їх читають

та ставлять «like». Я написала цей матеріал, спираючись на історію розвитку пропаганди. Задля написання другого матеріалу я використовувала інтернет-джерела, аби доповнити інформацію та наповнити матеріал точними датами й подіями.

3. «Як визначати пропаганду. Особливості критичного мислення» створила на основі дослідження Ноеля Хомського – американського публіциста, політика, вченого. За основу матеріалу я взяла його дослідження «10 потужних способів маніпулювання мас» та розібрала кожний спосіб, навела приклади та дослідила, коли той чи інший спосіб був перевірений на людстві.

4. «Як розвинути критичне мислення?» був написаний за допомогою прочитаної літератури, яку я вказала в матеріалі, як рекомендацію до читання.

5. «Пропаганда під час війни. Як влада формує думку людей протягом років. Порівняння Другої світової війни та російсько-українською війною?» я писала, спираючись на історичні факти, дослідження, які були написані з ціллю аналізу пропаганди за часів Другої світової війни. Завдяки сайту «Енциклопедія Голокосту» я використала фотографію постерів та листівок, які були створені з 1930 по 1945 роки та вирізки зі статей 2022 року.

Отже, мета кваліфікаційної роботи – створення та публікація авторської добірки матеріалів на тему пропаганди, маніпуляції та критичного мислення – виконана у повному обсязі.

ДОДАТКИ

a.

 Mariia Bilousova
Posted by Maria Bilousova
1 d · 🌐

Чому пропаганда найкращий та найшвидший спосіб маніпулювати масами?

Пропаганда оточує нас всюди: вдома, в Інтернеті, на роботі та навіть уві сні. Це не дивно, так як визначення «пропаганда» перекладається як «належить до розповсюдження». Саме поняття пропаганда наводить на думку, що це не тільки про новини, які ми чуємо з телебачення. Це й про чутки, погляди інших людей, недостовірну чи завчасно направдиву інформацію. Посіявши зерно сумнів у реципієнта дуже легко маніпулювати їм. Ще легше - коли цих реципієнтів десятки, тисячі, мільйони. Саме основується на цьому ЗМІ платять мільйони умовних одиниць, щоб тримати масову свідомість під контролем. Якщо раніше, пропаганда складалась із 100% маніпуляції та неправди, то сьогодні конґнітивне мислення так легко не оминеш. Зараз засоби масової інформації та політики користуються набагато ефективнішим способом керуванням свідомості - приб... See more

👍 6 1 comment

👍 Like 🗨 Comment ➦ Share

b.

 Mariia Bilousova
Posted by Maria Bilousova
1 d · 🌐

Пропаганда від 16 сторіччя до наших років. Історія популярності пропаганди маніпуляціями та чутками.

Людина, яка започаткувала пропаганду, користувалася нею задля маніпуляції мас та використовувала її у рамках віри - це все про «батька» пропаганди, Григорія XV. Саме він розповиририв на маси «Статут Загальної конґреґації поширення віри», що на латині звучить як «Propaganda Fide» Григорій XV створив конґреґацію (що перекладається як «зібрати») щоб «уберегти» католиків від протестантського впливу (насправді, задля того, щоб залишити свій вплив на католиків). Ця конґреґація розповиририлась по всьому світу: Південна Америка, Африка, Азія - усюди була розповирирена проповідь. Зараз можна провести паралельні: «протестанти-католики»; «Холодна війна»; «відносини Росії та України».

Термін пропаганда змінився лише у 20 сторіччі, на його... See more

👍 6

👍 Like 🗨 Comment ➦ Share

c.

 Mariia Bilousova
Posted by Maria Bilousova
1 d · 🌐

Як визначати пропаганду та розвинути критичне мислення?

Н.Хомський визначає 10 найбільш потужних способів маніпулювання масами:

1) стратегія відволікання уваги;
Саме таким способом запроваджуються помірні зміни, які ми помічаємо одразу, а великі зміни відбуваються за нашою спиною, поки ми цього не помічаємо. Та, наприклад, під час російсько-української війни у 2022 році, з'явилась петиція про заборону абортів. Ця петиція набула розголосу лише завдяки засобом масової інформації, в іншому випадку, люди не помітили як відбулися 6 зміни в законопроєктах про базові права жінок. Інша ситуація - коли розпочалась пандемія, із нашою держави почали масово виводити ліси. Люди, які були занепокоєні долею власного життя, новою пандемією, яку людство на пам'ятало з минулого сторіччя, не звертали увагу на п... See more

👍 6

👍 Like 🗨 Comment ➦ Share

5 people reached > [Boost post](#)

d.

Mariia Bilousova

Posted by Maria Bilousova

1 d · 🌐

Як розвинути критичне мислення?
Критичне мислення – річ, яка необхідна всім, хто не живе в глухому лісі та не чув, що таке новини. У 2022 році нас повністю і всюди оточує інформація, як потрібна, так і непотрібна. Нам потрібне критичне мислення, аби вижити в суспільстві. Щоб мати власну думку та свої погляди на життя. Ми користуємось критичним мисленням, аби не дівати з глузду від новин. Критичне мислення супроводжує нас у моментах критичних ситуацій, де потрібно з холодним розумом ставитись до ситуації. У потоці інформації важливо тримати холодний розум та аналізувати всі новини, які нас оточують. З розвитком навички критичного мислення людина стає більш скептичною, менше довіряє інформації. Але це те, що допоможе відрізнати інформацію та не вестись на фейки.

Що таке критичне мислення? Перш за все, це вміння відрізнати брехню від правди. Аналіз інформації. Нині цей навик особливо важливий, коли ми живемо в епоху постправди .

Навіщо воно нам потрібно?
Навички критичного мислення дають змогу не діти на гачок брехні, швидко аналізувати те, що відбувається навколо та формулювати власну, обґрунтовану думку.

Які є основні принципи критичного мислення?
- усвідомленість;
- самоаналіз;
- обґрунтованість;
- самостійність;
- цілеспрямованість;
- самоорганізованість;
- контрольованість.

Як розвинути критичне мислення?
Психолог Даніель Канеман виділяє у людській психіці дві системи. Система 1 — це швидкий спосіб мислення, вона дозволяє швидко приймати рішення. Система 2 — це аналітична робота, яка вимагає

e.

Mariia Bilousova

Posted by Maria Bilousova

1 d · 🌐

Пропаганда під час війни. Як влада формує думку людей протягом років. Порівняння Другої Світової Війни та Російсько-Українською Війною»

Перш ніж почати воєнні дії вожді завжди проводять пропагандистські кампанії, у яких запевняють народ перейти на сторону влади, максимально її підтримувати та не мати жодного сумніву в її діях. Сьогодні я порівняю агітаційні плакати, установки та засоби «денацифікації» Гітлера та Геббельса з пропагандистською кампанією Путіна та його саратників.

Перш за все, хочу звернути увагу, які саме цілі мали гітлеровські кампанії та проти кого вони були спрямовані.

Перше місце розділяють євреї та Сталін, це те, що турбувало Гітлера найбільше і на що він витрачав немалі гроші з бюджету, щодня німцям доводили, що євреї хочуть полонити світ,... See more

👍 6

1 comment

👍 Like 💬 Comment ➦ Share

5 people reached >

Boost post